

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Susann Lepik
ÕPPEVAHENDITE KASUTAMINE KOOLIEELSES LASTEASUTUSES 6-7-AASTASTE
LASTE RÜHMAS ÕPETAJATE SÕNUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Heily Leola, alushariduse nooremlektor

Tartu 2024

Kokkuvõte

Õppevahendite kasutamine koolieelses lasteasutuses 6-7-aastaste laste rühmas õpetajate sõnul.

Lasteaedade koolistumise tõttu on viimases rühmas õppevahenditeks üha enam erinevad töövihikud ja aabitsad. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende enda sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates. Andmekogumismeetodina kasutati autori poolt koostatud küsimustikku, mis jagati sotsiaalmeedias laiali lasteaiaõpetajatele üle kogu Eesti. Valimiks kujunes 70 koolieelse lasteasutuse õpetajat üle riigi. Bakalaureusetöö sisuanalüüsis kasutati nii deduktiivset kui ka induktiivset lähenemist. Selgus, et õpetajad kasutavad oma töös väga palju erinevaid õppevahendeid, seehulgas teevad neid ka ise. Vähim leitakse kasutust erinevale õppekirjandusele ning enim kasutust leidvad on õppemängud ning raamatud.

Võtmesõnad: õppevahendid lasteaias, lasteaiaõpetaja, mänguasjad, õppemängud

Abstract

The use of teaching aids in a preschool institution in a group of 6-7-year-old children according to teachers.

Due to the "schoolification" of kindergartens, in the last group, various workbooks and primers are increasingly used as teaching aids. The aim of the bachelor's thesis was to find out which teaching aids preschool teachers use according to themselves in conducting educational activities in groups of 6-7-year-old children, also highlighting the effectiveness and ineffectiveness of the teaching aids in their opinion. As a data collection method, a questionnaire compiled by the author was used, which was distributed on social media to preschool teachers across Estonia. The sample consisted of 70 preschool teachers from all over the country. Both deductive and inductive approaches were used in the content analysis of the bachelor's thesis. It was found that teachers use a wide variety of teaching aids in their work, including making them themselves. The least used are various digital tools, and the most commonly used are natural teaching aids and educational games.

Keywords: teaching aids in kindergarten, preschool teacher, toys, educational games.

Sisukord

Kokkuvõte	2
Abstract	2
Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	4
1.1. Õppevahendid koolieelses lasteasutuses	4
1.1.1. Õppemängud	5
1.1.2. Mänguasjad	6
1.1.3. Looduslikud õppevahendid	6
1.1.4. E-õppevahendid	7
1.1.5. Raamatud	8
1.1.6. Õppekirjandus - töövihikud ja aabitsad	8
1.2. Uurimuse eesmärk ja -küsimused	9
2. Metoodika	9
2.1. Valim	9
2.2 Andmete kogumine	10
2.3 Andmeanalüüs	11
3. Tulemused	11
3.1 Õppevahendid õppekasvatustegevuste läbiviimiseks	11
3.2 Õppevahendite efektiivsus õpetajate jaoks	12
3.3 Õppevahendite ebaefektiivsus õpetajate jaoks	13
4. Arutelu	14
4.1. Õppevahendite kasutamine 6-7-aastaste rühmas	14
4.2. Õpetajate hinnangul kõige efektiivsemad õppevahendid	15
4.3. Õpetajate hinnangul kõige ebaefektiivsemad õppevahendid	15
5. Töö piirangud ja praktiline väärtus	16
Kasutatud kirjandus	19
Lisa 1	24

Sissejuhatus

Koolieelses lasteasutuses kasutatakse väga mitmekesiseid õppevahendeid: õppemängud, looduslikud õppevahendid, mänguasjad, e-õppevahendid, raamatud, õppekirjandus (töövihikud ja töölehed, aga ka õpikud). Lasteaias õpivad lapsed läbi seitsme erineva valdkonna: mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine ning vajadusel eesti keel kui teine keel (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Kogu õppekasvatustöö toimub erinevaid valdkondi omavahel lõimides. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse vaimset, kehalist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Nende tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, eetiline käitumine, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused (Peterson, 2008). Läbi erinevate õppevahendite kasutamise, eeskätt läbi mängimise, arenevad aktiivselt välja lapse kõne, võimed ja sotsiaalselt olulised omadused (Nosirova, 2021). Samuti tekitavad mängud ja loovus lapses tunde, et nad saavad kõigega hakkama ning see tekitab neis justkui kontrollitunde oma maailma loomiseks, selles olemiseks (Møller, 2015).

Uuringutest (Buell *et al.*, 2017; Neudorf *et al.*, 2017) selgub, et lasteaiaid on koolistumas, mis tähendab, et viimases rühmas õpetatakse üha enam koolilikult ning kasutatakse rohkem töövihikuid ja aabitsaid. See on aga probleem, sest mäng on õppekava kohaselt lasteaias laste peamine tegevus ning ka õppimine peab toimuma mängu kaudu (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008; Niilo & Kikas, 2008). Julie Fisher (2021) on oma uuringus selgitanud, et õpetajad küll pooldavad mängimist koolieelikutega, kuid tihti on takistusteks erinevad põhjused, eriti juhtkonna tõekspidamised ja uskumused. Seda, kas tõepoolest on koolieelikute rühmas mäng jäänud tagaplaanile ja õpitakse kasutades töövihikuid, ei ole autorile teadaolevalt Eestis uuritud. Seega on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende endi sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Õppevahendid koolieelses lasteasutuses

Õppevahendite hulk koolieelses lasteasutuses on päris suur. Õppevahenditeks loetakse kõik materjalid, vahendid ja tööriistad, mille kasutamise eesmärgiks on õppimine (Hansen & Gissel, 2017). Hansen ja Gissel (2017) jaotavad õppevahendid kolmeks liigiks: didaktilised õppevahendid, mis on mõeldud õpetamiseks ja omavad didaktilist eesmärki (lasteaias näiteks

aabitsad, töövihikud või töölehed, samuti õppemängud jms); funktsionaalsed õppevahendid, mis toetavad õpetamiseprotsessi (lasteaias näiteks interaktiivne tahvel, robotikavahendid jms); semantilised õppevahendid ehk tekstid, mille esmane eesmärk ei ole õpetamine ja mida õpetaja peab kohandama õpetamiseks (lasteaias näiteks retseptid või erinevad lasteraamatud jms). Et muuta õppekasvatustöö mitmekesisemaks, peaks õpetaja kasutama erinevaid õppevahendeid (Charlesworth *et al.*, 1993).

Õppevahendite valimisel tuleb õpetajal arvestada ka kehtiva seadusandlusega. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) on jätnud lasteaiasõpetajatele õppevahendite valimisel vabad käed. Kuid hea õppekava ongi avatud ja paindlik ning arvestab ühiskonna vajadusi ja õppija eripära, selle täitmist aitavad tagada aga kaasaegsed õppevahendid ja -meetodid (Kink, 2008). Kui õppekava jätab õpetajale valikuvõimaluse, siis kutsestandardis Õpetaja tase 6, on ühe tööosana kirjas õppevara valimine, kohandamine või koostamine (Õpetaja kutsestandard, 2019). Kohustuslike kompetentside all tuuakse välja, et õpetaja peab oskama õppevahendeid vastavalt lapse tasemele kohandada ning oskama valida õpiesmärkidele ning õppija arengutasemele sobivaima õppevahendi (Õpetaja kutsestandard, 2019). Järgnevalt tuuakse täpsemalt välja peamised õppevahendid, mida lasteaias õppetegevustes kasutatakse.

1.1.1. Õppemängud

Mäng on seotud rõõmuga, nii võib see olla suureks õpimotivaatoriks. Kui laps vajab edukaks mänguks teatud oskusi või teadmisi, siis võib ta olla rohkem huvitatud faktide või oskuste omandamisest (Niilo & Kikas, 2008). Õppemängud võimaldavad lastel õppida jõukohase ja köitva tegevuse kaudu ning õppimisega samaaegselt ka kinnistada oma teadmisi.

Õppetegevuse osana kasutatavatel õppemängudel on õppe sisust tulenevad konkreetsed õpetuslikud, arenduslikud ja kasvatuslikud eesmärgid (Eesti keele seletav sõnaraamat [EKSS], 2009). Õppemäng võimaldab sama tegevust korrata erineva materjaliga ja säilitada ka samal ajal positiivset suhtumist hetkesesse tegevusse. Just mäng teeb tegevuse emotsionaalseks, mõjuvaks, andes lapsele võimaluse omandada uusi kogemusi (Strebeleva, 2010).

Õppemänge on võimalik luua õpetajal ja lastel ise, samuti on neid nüüdisajal väga palju ka poodides müügil. Viimase kümnendi jooksul on harivad mängud muutunud üha populaarsemaks. Seal on palju spetsiaalselt õppemängudeks loodud mängu, aga ka mitmeid meelelahutuslikke mängu, mida on edukalt kasutatud hariduslikel eesmärkidel (Backlund & Hendrix, 2013). Didaktilist mänguviisi saab kasutada igasuguse uue teadmise omandamiseks

nii individuaalses kui ka grupitöös. Olgu nendeks siis näiteks vestlus-, jutu-, matkimis- ja situatsioonimängud (Saarits, 2008). Õppemängus luuakse tingimused, mille puhul lapsel on võimalik iseseisvalt tegutseda mingis kindlas situatsioonis ja konkreetsete esemetega, saades sellest tegutsemis- ja tunnetusliku kogemuse (Strebeleva, 2010).

1.1.2. Mänguasjad

Vanimateks mänguasjadeks peetakse palli, nukke ja mänguloomi (Rae, 2018). Nende seast palli loetakse kõige tüüpilisemaks ja mängulisemaks leluks. Vanimateks mänguasjadeks loetakse ka täringumänge (Tuuling, 2009). Mänguasju liigitatakse kahte moodi: traditsiooniline liigitus ja liigitus mängu funktsiooni ja mänguasja materjali järgi. Traditsioonilise liigituse alla kuuluvad loomi ja linde kujutavad mänguasjad, osavust ja tehnilisi oskusi arendavad mänguasjad, tööriistu ja tarbeesemeid kujutavad mänguasjad ning heli tekitavad mänguasjad. Samas mängu funktsiooni ja mänguasja materjali liigituse alla kuuluvad valmismänguasjad ja samuti need mänguasjad, mis sobivad konstrueerimiseks. Sinna kuuluvad ka reeglimängu vahendid, näiteks erinevad lauamängud ning seejärel ka tegevusmaterjalid, olgu nendeks siis vahendid eksperimenteerimiseks, sorteerimiseks või näiteks meisterdamiseks (Tuuling, 2009).

Mänguasjadega nüüdisajal on lihtne viia läbi erinevaid õppemeetodeid, harjutada peenmotoorikat, õpetada matemaatikat ja palju muud. Lapsed on uudishimulikud ning kui neil lasta mängida mänguasjadega, on need stimulaatoriteks, võimaldades võsukestele parima pinnase ka õppimiseks (Cohen *et al.*, 2016). Need on võimalus õpetamiseks erinevaid mooduseid probleemide lahendamiseks (Saarits, 2018), samuti ka oma keha valitsemist, sotsiaalseid võimeid ning loovuse väljendamist. Lehte Tuuling (2009) on ka välja toonud pika nimekirja tänapäevastest mänguasjadest, näiteks ehituskuubikud, autod, muusikalised mänguasjad, mosaiik, kaltsunukud, doomino ja paljud muud seesugused mänguasjad (Tuuling, 2009).

1.1.3. Looduslikud õppevahendid

Looduse tundma õppimine võimaldab eri teemade ja tegevuste kaudu ulatuslikku integratsiooni ning looduse ja looduslike vahenditega saab suurt osa õppetegevusest seostada (Laasik *et al.*, 2008). Looduses õppimine ja sealsed õppevahendid on alushariduses üha populaarsem (MacQuarrie *et al.*, 2013). Erinevate riikide eeskujul on hakanud ka Eesti õpetajad viima läbi õuesõpet (Kikas, 2008). Ka Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) kunsti valdkonna all on kirjas, et kunsti saab teha ka õues olles: joonistatakse näiteks

paberile, kivile, puidule, liivale või improviseeritakse kokku erinevaid looduses olevaid materjale. Õu on tähtis õpikeskkond, mis võimaldab õpetajatel kavandada loovaid ja arendavaid tegevusi lastele (Pilliroog, 2018).

Looduses on võimalik käia erinevatel õpperadadel, mis on kavandatud vaatluspunktidega ning kättesaadava infoga teadmiste saamiseks. Õpperadadel on võimalik loodusobjekte vaadelda ja võrrelda erinevatel aastaegadel. Looduses saab teha erinevaid tegevusi: istutada taimi ja neid uurida, külvata seemneid, riisuda ja kasta erinevaid taimi või muru (Laasik *et al.*, 2008). Tänu meid ümbritsevale loodusele on lasteaedades ka erinevaid looduslikke õppevahendeid, olgu nendeks käbid, oksad, liiv vms. Samuti on õues võimalik mängida erinevates suurustes kividega (Palu 2008). Sarnaselt saab looduslikke vahendeid ära kasutada ka näiteks tähtede õppimiseks (ladudes kividest tähekujusid) või kirjutamise harjutamiseks (kirjutades näiteks puupulgaga liivale).

1.1.4. E-õppevahendid

E-õppevahendid on üpriski uus valdkond koolieelses lasteasutuses, kuid leiab aina rohkem kasutust. Nende hulka kuuluvad nii õpiäpid ja mängud, erinevad töölehed, e-raamatud, animafilmid, samuti ka robotikavahendid (näiteks beebot robot ja matt).

Digitehnoloogia põlvkond on kiire mõtlemise ja reaktsiooniga, tehes mitut asja korraga. Laps kasutab info leidmiseks pigem visuaalseid andmeid, peamiselt graafikuid ja pilte. Samuti tahab ta olla loov ja aktiivselt kaasatud, ta näeb tehnoloogiat oma sõbrana (Eesmaa, 2018). Robotika õpetamise eesmärk lasteaias on luua lastele arendav ja kaasaegne õppe- ja mängukeskkond ning laste digipädevuse alusoskuste kujundamine. Läbi robotikavahendite õpivad lapsed ka omavahel paremini suhtlema, võttes arvesse näiteks konkreetseid reegleid ja väärtusi, norme ja tavasid (Tolksdorf *et al.*, 2020).

Amanda Sullivan'i ja Marina Umaschi Bers'i (2015) artiklis on välja toodud, et uuringu käigus selgus, kuidas eelkooliealiste digiteadmiste tase kooliealistega on aastatega üha võrdsem ning nad suudavad teha samu konseptsioone, iga korraga ka keerukamaid. Lastel, kes on veel väikesed iseseisvalt raamatute lugemiseks, on hea kasutada näiteks jutupliiatsit. Digitaalne jutupliiats on uue põlvkonna õppevahend, mis muudab staatilise trükise interaktiivseks. Kui jutupliiatsiga pilte ning tekste puudutada, siis hakkab pliiats rääkima ehk raamatus ja mängudes olevad pildid "ärkavad" ellu ja hakkavad kõnelema (Jutupliiats, 2019).

Tänu digitaalsetele vahenditele on lastel võimalus tutvuda näiteks erinevate kultuuride ja rahvustega terves maailmas. See võimalus suurendab laste sallivust ning teadlikkust

(Masoumi, 2015). Digiõppevara aitab õppimist motiveerida, arendades kriitilise mõtlemise oskust ning tekitades uudishimu juba väga varases eas. Lisaks pakub see head võimalust teha koostööd teiste lastega, üksteiselt õppida ning harjutada sotsiaalseid oskusi (Eesmaa, 2018).

1.1.5. Raamatud

Lasteaedade õppevahendite hulka kuuluvad ka erinevad raamatud. Raamat on trükitud lehekülgedest koosnev terviklik, ühest küljest köidetud väljaanne, mida katavad kaaned (EKSS, 2009). Raamatute ettelugemine lastele ergutab nende kujutlusvõimet ja avardab arusaamist maailmast. See aitab neil arendada keele- ja kuulamisoskust ning valmistab neid ette kirjasõna mõistmiseks (logopuu, 2017). Nii suulises kõnes kui ka lugemise-kirjutamise õppimisel on lapsele oluline motiiv. Lugemis- ja kirjutamishuvi tekivad ja püsivad olukordades, kus neid oskusi on realselt vaja (millegi teada saamine lugemisel, eneseväljendamine kirjutamisel). Olulised on laste igapäevased tekstidega seotud tegevused, milles laps on ise aktiivne lugeja-kirjutaja (Padrik & Hallap, 2008).

Rühmaruumi on võimalik tekitada lugemispesa, mis on mõnus koht, kuhu pugeda. Seal on kättesaadav kirjasõna ja miks mitte ka meisterdamisvahendid. Lugemispesas olevad raamatud/materjalid on lastele kättesaadavad, eakohased, sobilikud, teemakohased, mitmekesised, huvitavad ja erineva keerukusastmega (Lugemispesa, 2004).

1.1.6. Õppekirjandus - töövihikud ja aabitsad

Õpikud, töövihikud, harjutuste ja ülesannete kogud, sõnastikud jms moodustavad õppekirjanduse (Pedastsaar, 2013). Lisaks Haridus- ja Teadusministeeriumi ning ainekomisjonide poolt kinnitatud õppekirjandusele koostavad õpetajad ise mitmesugust kirjasõnalist ja pildilist materjali (Pedastsaar, 2013). Bassok jt (2016) on oma artiklis toonud välja uurimuse, kus umbes kümme aastat tagasi olid lasteaias veel palju erinevaid keskusi, kus lastel oli hea mängida, kuid nüüd üha enam on tarvis lahendada lastega õpikutest või töövihikutest erinevaid ülesandeid.

Lasteaias on lastele õppimiseks enamjaolt aabitsad ja töövihikud. Aabits oma lihtsate tekstide ja haaravate piltide tõttu on kasutusel nii lasteaedades kui ka kodudes lugema õppimiseks, lugemiselamust pakkudes (Arnek *et al.*, 2018). Samuti on aabits raamat kirjaoskuse algete omandamiseks (EKSS, 2009). Aabitsas on sageli iga tähe kohta eraldi lehekülg, mis aitab lapsel rahulikus tempos uusi teadmisi omandada.

Aabitsa järel tähtsuselt teine õppekirjanduse alla liigitatav õppevahend lasteaias on töövihik. Töövihik on õppevahend õpitulemuste saavutamiseks, mis sisaldab ülesandeid,

harjutusi, juhendeid, graafikuid, pilte jms, mis suunavad uut õpitavat infot võrdlema, analüüsima, sünteesima, hindama ja kasutama. Samuti võimaldab õpilastel omandada, kinnistada ja rakendada teadmisi ning süvendada oma oskusi (Ploghoft, 1959).

1.2. Uurimuse eesmärk ja -küsimused

Viimases lasteaia rühmas kasutatakse palju erinevaid koolidele omaseid õppevahendeid, näiteks töövihikuid ja töölehti (Martin, 2020). See aga näitab, et lasteaed on koolistumas ja läbi mängu õpitakse vähem. Samas aga Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) ütleb, et õppima peaks läbi mängu ja erinevate mänguliste tegevuste. Seega on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende endi sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates. Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

- 1) Milliseid õppevahendeid kasutavad rühmaõpetajad oma 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimiseks?
- 2) Millised õppevahendid on rühmaõpetajate jaoks kõige efektiivsemad? Miks?
- 3) Millised õppevahendid on rühmaõpetajate jaoks kõige ebaefektiivsemad? Miks?

2. Metoodika

Käesolevas bakalaureusetöös kasutati kombineeritud uurimismeetodit, nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt. Kvantitatiiv-kvalitatiivse meetodiga ehk segameetodiga on võimalik koguda andmeid küsimustikuga ning samaaegselt uurida vastajate kogemusi, et iseloomustada saadud statistilisi tulemusi detailsemalt (Wisdom & Creswell, 2013). Bakalaureusetöö autor valis segameetodi, et lisaks statistilistele andmetele esitada õpetajate vabalt väljendatud seisukohad ja kogemused põhjaliku ülevaate saamiseks.

2.1. Valim

Valimit valides lähtuti bakalaureusetöö eesmärgist, seega on töö koostatud kihtvalimi põhimõttel, mis tähendab, et uuringuperioodi jooksul vastas küsimustikule kokku 87 lasteaiaõpetajat üle Eesti. Vastajate hulgast eemaldati valimist 17 vastajat, põhjusel, et need õpetajad õpetasid lapsi vanuses 2-5, seega moodustas lõpliku valimi 70 lasteaiaõpetajat.

Vastanute keskmine vanus oli 46,5 aastat, kõige vanem vastaja oli 66-aastane ning noorim 24-aastane. Kõrgeima omandatud haridusena oli suurim osa (61,42%; n=43) vastanutest märkinud bakalaureusekraadi, samas kuuel vastajast oli keskharidus ning

magistrikraad 21 vastajal. Suurimal osal vastanutest oli tööstaaži enam kui 20 aastat, selliseid vastajaid oli kokku 45,71% (n=45), kõige vähem tööstaaži oli 2 ja kõige rohkem 45 aastat.

2.2 Andmete kogumine

Käesoleva uurimise jaoks koguti infot interneti keskkonnas elektroonset küsitluse meetodit kasutades. Internetis läbiviidava küsitluse eeliseks on inimeste jaoks kindlasti anonüümsus, sest see annab neile julgust ennast rohkem avada ja arvamust avaldada (Turkle, 2011).

Küsitlus viidi läbi internetikeskkonnas *Google Forms* ning küsimustik oli avatud 12.11.2023-15.01.2024. Küsimustiku levitamiseks kasutati peamiselt *Facebook*'i võrgustikus olevaid gruppe õpetajatele. Antud küsimustik algas lühikese sissejuhatusega bakalaureusetöö eesmärgist ning selle täitmine võttis aega keskmiselt aega 10-15 minutit.

Küsimustik oli autori poolt koostatud, et selgitada välja, kuidas ja milliseid õppevahendeid kasutavad koolieelse lasteasutuse õpetajad oma 6-7-aastaste laste rühmas. Küsimustik sai valituks, sest see andis võimaluse küsida erinevaid õpetajaid üle kogu riigi ning saada lühikese aja jooksul võimalikult palju vastuseid. Autor tugines küsimustiku koostamisel töö eesmärgist, varasemalt läbiviidud uuringutest, mis puudutavad 6-7-aastaseid lapsi ja õppevahendeid (Olgo, 2020; Koger, 2023; Rebane, 2016; Kukk, 2016; Arge, 2020; Kuus, 2020) ning teooriast (Joinson & Schofield, 2007; Daniels, 2014; Kochendofer, 1975; Brand, 2021).

Olemaks kindel küsimustiku arusaadavuses ja üheselt mõistetavuses (Aaben & Viilmann, 2012) vastajate jaoks, paluti see kõigepealt täita ühel uuritavasse sihtrühma kuuluvatest õpetajatest. Piloteerimise tulemuseks saadi häid nõuandeid- näiteks soovitati küsida rühmaliiki ning küsimused teha paindlikumaks, et õpetajad saaksid pikemalt vastata. Küsimustikku korrigeeriti vastavalt tagasisidele.

Küsimustik koosnes kahest osast, millest esimeses oli vaid üks küsimus ja see puudutas laste vanust, kellega õpetajad parasjagu töötavad. Laste vanuseks oli 2-5 või 6-7 ning esimese variandi puhul edasist küsimustikku täita polnud võimalik. Teises osas oli kokku 20 küsimust, millest 7 olid valikvastustega küsimused. Valikvastustega küsimusi oli kahte sorti: ühel juhul sai valida ühe sobivaima variandi ja teisel juhul mitu sobivat varianti. Sobiva puudumisel sai õpetaja ka ise lisada endale meelepärase vastusevariandi. Ülejäänud 13 küsimust olid õpetajatele nii lühikesteks kui pikkadeks vabavastusteks, kõige viimane küsimus jäi lisaks, kui õpetaja soovis midagi veel lisada, mis jäi eelnevalt kirjutamata. Küsimustik on esitatud lisa 1.

2.3 Andmeanalüüs

Bakalaureusetöö sisuanalüüsis kasutati nii deduktiivset kui ka induktiivset lähenemist.

Deduktiivne lähenemine võimaldab toetada ja/või laiendada olemasolevat teooriat (Kalmus *et al.*, 2015). Töö küsimustikus olid nii avatud kui suletud küsimused. Avatud küsimuste kodeerimine toimus *Microsoft Excel*'i tabeli ja *Word*'i dokumentides. Et kodeerimist alustada, koguti kokku kõik küsimustikust saadud andmed *Excel*'i tabelisse ning hakati küsimuste haaval neid lahti kirjutama *Word*'i dokumenti.

Küsimuse „Milliseid õppevahendeid kasutab rühmaõpetaja oma 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimiseks?“ koondas autor kokku lisaks etteantud vastusevariantidele ka õpetajate enda lisatud vastused, et saada parem ülevaade. Õpetajate jaoks kõige efektiivsemate õppevahendite jaoks loodi tabel, millesse kanti kõigi vastanute vastused. Sarnased tulemused kategoriseeriti ühe konkreetse alla (digivahend=e-õppevahend).

Küsimuste „Millised õppevahendid on rühmaõpetajate jaoks kõige efektiivsemad? Miks?“ oli õpetajatele saadetud küsimustikus sõnastatud kahes osas: ühes valiti kõige sagedamini kasutuselolevad õppevahendid ning teises said õpetajad kirjutada oma eelistused neid põhjendades. Andmed *Google Forms* keskkonnast pandi algselt küsimuste haaval *Excel*'i tabelisse, kus arvulisi andmeid analüüsi kasutades kirjeldavat statistikat (protsendid). Vabavastused ehk põhjendused miks mida kasutatakse, lisati *Word* dokumenti, kus analüüsi käigus eraldati iga õppevahendi kohta käivad põhjendused. Kuna põhjendusi ei olnud eriti palju, siis edasist analüüsi nendega ei teostatud ja neid kasutatakse illustreerimaks õpetajate vastuseid.

3. Tulemused

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende endi sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates. Tulemused esitatakse uurimisküsimuste kaupa järgnevalt.

3.1 Õppevahendid õppekasvatustegevuste läbiviimiseks

Esimene uurimisküsimus oli, milliseid õppevahendeid kasutavad rühmaõpetajad oma 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimiseks. Küsitlusest selgus, et õpetajad kasutavad enim õppemänge, raamatuid, looduslikke õppevahendeid ja mänguasju. Vähim leiavad kasutust õppekirjandus, nii töölehed kui töövihikud, aabits jms. Kõik tulemused on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Õpetajate vastused, millised õppevahendid leiavad enim kasutust

Õppevahend	Õpetajad kasutavad
Õppemängud	70 õpetajat (100%)
Raamatud	70 õpetajat (100%)
Mänguasjad	69 õpetajat (97,2%)
Looduslikud õppevahendid	69 õpetajat (97,2%)
E-õppevahendid	65 õpetajat (91,5%)
Õppekirjandus (töövihikud, aabitsad jms)	62 õpetajat (87,3%)

Vabavastusena täiendasid õpetajad, et teevad ise lastele töölehti vastavalt vajadusele. E-õppevahendite osas tõi suurem osa õpetajatest välja, et kasutavad just robotikavahendeid.

3.2 Õppevahendite efektiivsus õpetajate jaoks

Teiseks sooviti teada saada, millised õppevahendid on rühmaõpetajate hinnangul kõige efektiivsemad ja miks. Enim õpetajaid pidas väga efektiivseks õppevahendiks õppemänge (vt tabel 2). Vaid üks õpetaja märkis ära vastusevariandi *pole üldse efektiivne* ja seda mänguasjade kohta. Mänguasjade juures valiti kõige rohkem erinevaid vastusevariante, kus osa vastanutest pidasid neid efektiivsemateks, kui teised. Uurimusest selgus, et õpetajad peavad ka looduslikke õppevahendeid efektiivseteks ja need leiavad nende töös kasutust. Ka raamatuid peavad õpetajad väga sobivateks õppevahenditeks oma töös.

Tabel 2. Õppevahendite efektiivsus õpetajate hinnangul

	Väga efektiivne	Efektiivne	Nii ja naa	Mitte eriti efektiivne	Pole üldse efektiivne
Õppemängud	81%	17,1%	1,9%		
Looduslikud õppevahendid	64,2%	32,8%	3%		
Mänguasjad	37,1%	35,4%	24,3%	1,9%	1,3%
E-õppevahendid	45,7%	35,7%	18,6%		
Raamatud	61,1%	35,7%	3,2%		
Õppekirjandus	44,3%	42,4%	11,9%	1,4%	

Õpetajad said vabavastusena põhjendada oma eelistusi õppevahendite osas (vt tabel 3), millest selgus, et õpetajad eelistavad lastele õppematerjale ise luua, sest see annab neile võimaluse kohendada näiteks töölehti vastavalt laste arengule ja vanusele. Õpetajad tõid ka välja selle, et

raamatuid õppevahendina kasutamiseks ei pea alati ostma, vaid saab ka raamatukogust laenutada. Palju märgiti ära ka võimalust mänguliseks õppimiseks erinevate vahendite puhul, mis annavad lapsele võimaluse fantaasia ning loovuse, uute teadmiste avaldumiseks.

Tabel 3. Õpetajate põhjendused õppevahendite efektiivsuse kohta

Õppevahend	Põhjendus
Õppemängud	Lapsed saavad läbi mängu uusi teadmisi. Lapsed harjutavad/õpivad koos mängimist.
Looduslikud õppevahendid	Täiendavad lapse loovust ja fantaasiat. On palju erinevaid variante (kivid, käbid, suled, liiv jms). Laps saab neid katsuda (erinev materjal) ja kasutada fantaasiat mängimiseks.
Mänguasjad	Laps teeb vahet pildil ja mänguasjal (nt mäger pildil ja mänguasjana). Laps õpib rollimängu mängima.
E-õppevahendid	Lapsed pingutavad lahenduse leidmiseks. Kõidavad tänapäeva lapsi. Teevad häält ja on atraktiivsed. Kutsuvad lapsi keskendumata.
Raamatud	Saab raamatukogust laenutada, mitte osta. Laps saab käega katsuda, uurida ja vaadata. Laps keskendub ning loetu põhjal vastab küsimustele. Laps saab õppida lugema. Näeb sõnade kirja pilti.
Õppekirjandus	Laps tegutseb kohapeal rahulikult. Laps keskendub etteantud ülesandele. On mitmekülgsed ja valida saab vastavalt teemale. Saab ise teha vastavalt lastele.

3.3 Õppevahendite ebaefektiivsus õpetajate jaoks

Kolmandaks sooviti teada saada, millised õppevahendid on rühmaõpetajate jaoks kõige ebaefektiivsemad ja miks. Mänguasjade ja õppekirjanduse ebaefektiivsus märgiti (vt tabel 2) ära mõnel korral vähesel määral.

Õpetajad oskasid enim põhjendada e-õppevahendite vähest kasutamist, kust tuli välja, et väga paljud lapsed on nutimaailmaga kodus keskkonnas tihedalt seotud ja õpetajad pigem eelistavad seetõttu muid vahendeid digivahenditele (vt tabel 4). Õpetajad tõid ka välja, et õppekirjandust kasutavad harva või üldse mitte seetõttu, et lapsed peaksid uusi teadmisi saama just läbi mängu ja mänguliste tegevuste.

Tabel 4. Õpetajate põhjendused õppevahendite ebaefektiivsuse kohta

Õppevahend	Põhjendus
Õppemängud	Sobivad noorematele lastele.
Looduslikud õppevahendid	Vabamänguks lapsed kasutavad, kuid õppeprotsessis ei leia kasutust. Õpetaja ise ei tunne ennast piisavalt hästi looduslike vahendite kasutamises. Ideid on vähe nende kasutamiseks.

Mänguasjad	Lapsed kasutavad neid rohkem mängimiseks, kui õppimiseks.
E-õppevahendid	Nõuavad üks-ühele tegevust, milleks rühmas aega ei leia tihti. Pole harjumust neid kasutada. Lapsed on nutimaailmas liialt palju. Tekitavad sõltuvust. Ei pea oluliseks nende kasutamist. Lasteaias on neid vähe ja võimalused on piiratud. Ei tunne ennast piisavalt pädevalt.
Raamatud	Pole tekkinud vajadust. Väga palju tööd, et leida õige asi (pole nii lihtsasti kättesaadav).
Õppekirjandus	Laps võiks õppida läbi mängu ja mänguliste tegevuste. Pole kindlat töövihikut igale lapsele. Ei soovitata kasutada lasteaias. Laste erinev tase. Lapsi ei kõida need.

4. Arutelu

Uurimistöö eesmärgiks välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende enda sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates. Selgus, et õpetajad kasutavad erinevaid vahendeid, pidades kõige efektiivsemaks õppemänge ja raamatuid. Kõige vähem efektiivseks õppevahendiks peetakse õpetajate hinnangul õppekirjandust.

4.1. Õppevahendite kasutamine 6-7-aastaste rühmas

Esimeses uurimisküsimuses soovis autor teada saada, milliseid õppevahendeid kasutavad koolieelse lasteasutuse õpetajad 6-7-aastaste rühmas. Saadi teada, et enim kasutatakse õppemänge ja raamatuid, samas aga ei jää ka teised vahendid kasutamata. Varasemalt on õppevahendite kasutamist uurinud Kaili Olgo (2020) oma bakalaureusetöös ning sealt tuleb välja, et algajad õpetajad valivad rohkem õppekirjandust, kuid kogenumad leiavad kõikide vahendite hulgast midagi, millega õpetada, samas õppekirjandust pigem ei valiks. Antud bakalaureusetöö küsimustikule vastanud õpetajate keskmine vanus oli 46,5 aastat ning veidi alla poolte vastanutest pani kirja tööstaaziks 20 või rohkem aastat, seega nagu kirja pannud ka Leijen (2019), siis õpetaja valib vahendeid tuginedes oma kogemustele ja teadmistele. Kui varasemalt on probleemina välja toodud lasteaia koolistumine (Buell *et al.*, 2017; Neudorf *et al.*, 2017) ja leitud, et üha enam survestatakse lasteaialapsi täitma akadeemilisi standardeid, milleks pole nad valmis nii õpetajate kui teadlaste sõnul (Martin, 2020), siis selle töö tulemuste põhjal saab öelda, et muretsemiseks põhjust ei ole, sest õpetajate hinnangul on õppekirjandus kõige vähem valitav õppevahend.

4.2. Õpetajate hinnangul kõige efektiivsemad õppevahendid

Teises küsimuses uuriti, milliseid vahendeid peavad õpetajad kõige efektiivsemateks ning mis põhjusel. Selgus, et õpetajatele eelistavad raamatuid ja looduslikke õppevahendeid, mis ühel või teisel moel arendavad laste fantaasiat ja ei sea neile piire olemaks loominguks.

Raamatute valik on järjest mitmekesisem ja üha enam on raamatuid, mis sobivad ideaalselt lasteaia õppetöös kasutamiseks, näiteks milles suunatakse lapsi toetavamalt suhtlema ja üksteist tunnustama (Müürsepp, 2024). Seetõttu võivad ka õpetajate seas olla raamatud õppevahendina järjest populaarsemad. Põhjuseks miks õpetajad eelistavad looduslikke vahendeid, võib olla võimalus õppida väljaspool rühmaruumi ja kogeda vahetut kontakti loodusega (Raudsik, 2013). Ka varasemalt on leitud, et õuesõpe pakub erinevaid võimalusi uurida, avastada ja tunda õppida loodust enda ümber (Raudsik, 2013; Pilliroog, 2018; Moser & Martinsen, 2010).

Tulemustest selgus, et õppevahendeid valides lähtuvad õpetajad peamiselt mängulisusest ning vajadusel loovad võimalikult palju õppevahendeid ise. Samas aga on leitud õppevahendeid valides sõltub palju sellest, milline on hetkeline situatsioon ja vajadus (Leijen, 2019). Käesoleva uuringu tulemustes nimetasid õpetajad küll õppekirjendust kõige vähem valitavaks, kuid siiski tõid efektiivsuse all õppekirjanduse kasutamise põhjusena välja, et õppekirjandus kui selline on hea võimalus lapsele rahulikuks tegevuseks ja keskendumiseks. Ka varasemalt on leitud, et näiteks õppekirjanduse olemasolu võimaldab õpilastel omandada, kinnistada ja rakendada teadmisi ning süvendada oma oskusi (Ploghoft, 1959; Calhoun *et al.*, 2010). Seega saab öelda, et on oluline, et õpetajad saaksid valida erinevate õppevahendite vahel, pidades silmas eelkõige laste vajadusi.

4.3. Õpetajate hinnangul kõige ebaefektiivsemad õppevahendid

Kolmandaks sooviti teada saada, milliseid õppevahendeid peavad õpetajad kõige ebaefektiivsemateks ja mis põhjusel. Kuigi kõige vähem efektiivseks peeti õpetajate hinnangul mänguasju ja õppekirjandust, siis enim põhjendati just e-õppevahendite ebaefektiivsust. Mitmel korral märgiti ära, et lastel on kodus keskkonnas liigne nutimaailma kättesaadavus, mistõttu on õpetajad seda meelt, et lasteaias võiks nutivahendeid kasutada võimalikult vähe kui üldse. Ka Riin Seema (2024) leiab oma artiklis, et vähene digilahenduste kasutamise sagedus võiks olla kvaliteedikriteerium nii lastehoidudes kui lasteaiades.

Tulemustest võib järeldada, et lasteaiaõpetajad on teadlikud sellest, et ka teooria ütleb, et

lasteaialaps õpib mängides (Golinkoff *et al.*, 2006) ja ei vaja digiõppevahendeid õppe efektiivsuse jaoks (Silber, 2021).

Samuti tõid õpetajad välja ebaefektiivse õppevahendina õppekirjandust, põhjendades seda lapsele piiranguna õppimaks läbi mängulisuse. On ka õpetajaid, kelle rühmas pole töövihikuid igale lapsele, mistõttu on nemad märkinud õppekirjanduse ebaefektiivseks. Kuna paljud küsimustikule vastajad on välja toonud, et laps peab saama õppida läbi mängu, siis on ka välja toodud, et õppekirjandus lapsi ei köida ja võib arvata, et nad väsivad kiiresti täites töölehti või töövihikuid. Ka Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) ja varasemad uuringud (Martin, 2020; Tuuling, 2009; Niilo & Kikas, 2008) toovad välja, et lasteaias on peamiseks õppimise viisiks mängimine. Saab öelda, et lasteaias õpetajad on teadlikud sellest, et õppekirjandus on eelkõige kooli õppevara (Bassok *et al.*, 2016; Charlesworth *et al.*, 1993).

Kokkuvõtteks võib öelda, et tegemist on olulise uurimusega ning tulemused on positiivsed. Õpetajad on väga hästi kirja pannud õppevahendite kasutatavuse oma töös ning eriti valmistab rõõmu see, et erinevaid vahendeid valmistatakse ise õppetegevuse läbiviimiseks. Kui varasemad uuringud on muret tekitavana välja toonud lasteadeade koolistumine (Buell *et al.*, 2017; Neudorf *et al.*, 2017; Broström, 2016), siis siin uuringus väga palju rohkem toodi välja näiteks lauamängude või raamatute kasutamist. Samuti on varasemalt toodud välja digivahendite kasutamine lasteaias (Sullivan & Bers, 2015; Eesmaa, 2018), küll aga nende kasutamine on uuringus osalenud õpetajate sõnul pigem harv nähtus just seetõttu, et lapsed kodus keskkonnas nutimaailmaga niivõrd tuttavad on. Antud töö näitas ka seda, et õpetajad valivad õppevahendeid palju ka kogemuse järgi, seega saab järeldada, et mida enam tööstaaži, seda mitmekülgsem on õppevahendite hulk. Negatiivse poolena võib välja tuua näiteks õpetajate murekoha seoses looduslike õppevahenditega, mille kasutamine on piiratud või selleks piisavalt ideid. Samuti toodi välja, et raamatutest vajaliku leidmiseks pole tihti aega ning seetõttu neid õppevahendina kasutada on keerulisem.

5. Töö piirangud ja praktiline väärtus

Käesoleva töö piiranguks saab tuua valimi. Eestis on tunduvalt rohkem lasteaiasõpetajaid, seega mida rohkem oleks olnud vastajaid, seda mahukam oleks olnud erinevate vastuste hulk, millest oleks kindlasti tulnud välja veel rohkem positiivseid ja negatiivseid aspekte õppevahendite puhul 6-7-aastaste laste rühmas. Edaspidi võiks olla uuringus rohkem vastajaid, see tähendab, et küsimustikku peaks jagama rohkem ja ka lasteaiadesse e-maili teel, mis annaks võimaluse vastata ka nendel õpetajatel, kes sotsiaalmeedias ei ole.

Töö praktiliseks väärtuseks saab pidada võimalust õpetajatel küsimustikus vastata nii avatud kui suletud küsimustele. Avatud küsimuste puhul saavad nad rohkem panna kirja oma mõtteid küsimuse osas, samuti põhjendada ja juurelda, mis omakorda annab autorile parema võimaluse analüüsiks. Praktiline väärtus seisneb ka selles, et tööga anti üle-eestiline ülevaade õpetajate arvamusest õppevahendite kasutamise puhul nende töös ning see annab võimaluse teemat edaspidi uurida põhjalikumalt koolieelse lasteasutuse kontekstis ning käesolevaid tulemusi on võimalik võtta aluseks uute tulemuste võrdlemiseks.

Tänuõnad

Kõige suurem tänu läheb juhendajale, kelle tagasiside oli täpne ja konkreetne, mis aitas palju edasi kirjutamisele. Samuti tänan kõiki Eestimaa õpetajaid, kes igapäevaselt nii tänuväärset tööd teevad ja aitasid mind küsimustikule vastates. Veel tänan oma rühmameeskonda ja perekonda, kes motiveerisid tööd lõpuni tegema.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Susann Lepik

/allkirjastatud digitaalselt/

13.05.2024

Kasutatud kirjandus

- Arge, E. (2020). *Koolieelikute digivahendite kasutamise harjumused lapsevanemate hinnangul ja vanemate teadlikus laste suunamisel* [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. Dspace.
<http://hdl.handle.net/10062/70167>
- Arnek, P., Normann, K., Rammo, L., Soro, S., Vallik, O., Vilep, H. (2018). *Aabits (sept-nov)*.
<https://www.avita.ee/29087>
- Backlund, P. & Hendrix, M. (2013). *Educational games – Are they worth the effort? A literature survey of the effectiveness of serious games*.
<https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/6624226/authors#authors>
- Bassok, D., Latham, S. & Roem, A. (2016). *Is Kindergarten the New First Grade?*
<https://doi.org/10.1177/2332858415616358>
- Broström, S. (2016, december 30). *A dynamic learning concept in early years' education: a possible way to prevent schoolification*.
<https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1270196>
- Calhoun, E., Hrycauk, M. & Joyce, B. (2010). *Learning to Read in Kindergarten: Has Curriculum Development Bypassed The Controversies?*
https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/003172170308500207?casa_token=QiANcK7SDBAAAAA:TCHTE0qhWB3WCVGoQee8kfWiiON3VKBiJ68pO3_MJmnZDZ2zbNkR8c6yYzjwIWx3CUAu09XpQeSdXw
- Charlesworth, R., Hart, C. H., Burts, D. C., Thomasson, R. H., Mosley, J. & Fleege, P. O. (1993). Measuring the developmental appropriateness of kindergarten teachers' beliefs and practises. *Early Childhood Research Quarterly* (lk 255-276).
- Cohen, D. H., Stern, V., Balaban, N. & Gropper, N. (2016). *Observing and recording the behaviour of young children, 6th edition*. Teachers College Press, Columbia University. New York.
- Eesmaa, K. (2018). *Digiõppevara kasutamise alushariduses*.
<https://karineesmaa.wordpress.com/2018/05/20/digiõppevara-kasutamise-alushariduses/>
- Eesti keele seletav sõnaraamat. (2009). <https://www.eki.ee/dict/ekss/>
- Fisher, J. 2021. "To play or not to play: Teachers' and headteachers' perspectives on play-based approaches in transition from the Early Years Foundation Stage to Key Stage 1 in England." *Education 3-13*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/03004279.2021.1912136>
- Golinkoff, R. M., Singer, D. G., Hirsh-Pasek, K. (2006). *Play=learning. How Play Motivates and Enhances Children's Cognitive and Social-Emotional Growth*, 108-110.

- https://books.google.ee/books?id=9EaIvUQziRgC&printsec=frontcover&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Hansen, T. I., & Gissel, S. T. (2017). Quality of learning materials. *IARTEM e-Journal*, 9(1), 122-141. <https://doi.org/10.21344/iartem.v9i1.601>
- Hustedt, J. T., Buell, M. J., Hallam, R. A., & Pinder, W. M. (2017). While Kindergarten Has Changed, Some Beliefs Stay the Same: Kindergarten Teachers' Beliefs About Readiness. *Journal of Research in Childhood Education* (lk 52-66).
- Joinson, A. N. & Schofield, C. B. P. (2007). Self-disclosure, Privacy and the Internet. DOI:10.1093/oxfordhb/9780199561803.013.0016
- Jutupliiats. (2019). <https://jutupliiats.ee/>
- Kalmus, V., Masso, A. & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Sotsiaalse Analüüsi Meeotodite ja Metodoloogia õpibaas*. <https://shorturl.at/joAOW>
- Kikas, E. & Niilo, A. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 121-135). TÜ Kirjastus.
- Kikas, E. (2008). Õppimise erinevad viisid. Õppimise protsess. Teadmiste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 104-118). TÜ Kirjastus.
- Kink, T. (2008). Infotehnoloogia. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 339-350). TÜ Kirjastus.
- Koger, M. (2023). *Õppemängu koostamine 6-7-aastaste laste matemaatiliste eeluskuste kujundamiseks* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <https://hdl.handle.net/10062/91241>
- Kukk, E. (2016). *6-7-aastaste laste ja nende õpetajate arvamused mänguväljakute kohta kahe Pärnu linna lasteaia näitel* [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/52609>
- Kutsestandard. Õpetaja, tase 6.* (2020) <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210>
- Kuus, L. (2020). *Sõimelapse lasteaeda paneku põhjused ja kohanemist soodustavad tegurid lastevanemate hinnangul* [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/69353>
- Logopuu. (2021). Miks on raamatute ettelugemine lastele oluline? <https://logopuu.ee/miks-on-raamatute-ettelugemine-lastele-oluline#:~:text=Ettelugemine%20annab%20suurep%C3%A4rase%20v%C3%B5imaluse%20tuvustada,kasutada%20erinevaid%20%C5%BEeste%20ja%20h%C3%A4%C3%A4ltoone.>

- Leijen, Ä. (2019, 22. märts). Teadussõnumid: Mis on hariduse pikaajalised eesmärgid?
Õpetajate leht <https://opleht.ee/2019/03/teadussõnumid-mis-on-hariduse-pikaajalised-eesmärgid/>
- Lugemispesa. (2004). Mis on lugemispesa?
<https://lugemispesa.eu/info/mis-on-lugemispesa/>
- MacQuarrie, S., Nugent, C. & Warden, C. (2013). Learning with nature and learning from others: nature as setting and resource for early childhood education. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 1-23.
- Martin, J. (2020). Play is Disappearing From Kindergarten. It's Hurting Kids.
<https://www.edsurge.com/news/2020-02-04-play-is-disappearing-from-kindergarten-it-s-hurting-kids>
- Masoumi, D. (2015). Preschool teachers' use of ICTs: Towards a typology of practice.
<https://doi.org/10.1177/1463949114566675>
- Moser, T. & Martinsen, T. M. (2010). *The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development*.
<https://doi.org/10.1080/1350293X.2010.525931>
- Møller, S. J. (2015). Imagination, Playfulness, and Creativity in Children's Play with Different Toys. *American Journal of Play*; Rochester Vol. 7. 322-346.
- Müürsepp, M. (2024). Pildiraamatu rikas maailm. *Õpetajate leht*
<https://opleht.ee/2024/04/pildiraamatu-rikas-maailm/>
- Neudorf, E., Ugaste, A., Tuul, M., & Mikser, R. (2017). Lasteaiaõpetajate uskumused seoses laste üldoskuste arendamisega riikliku õppekava alusel: lisaseletus lasteaia koolistumise põhjustele. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 5(2), lk 54-79.
<https://doi.org/10.12697/eha.2017.5.2.03>
- Nosirova, R. K. (2021). Teaching Tools And Organization Of Preschool Education.
<https://cyberleninka.ru/article/n/teaching-tools-and-organization-of-preschool-education/viewer>
- Olgo, K. (2020). *Õppevahendite kasutamine lasteaias ja nende efektiivsus lasteaiaõpetajate hinnangul* [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/69365>
- Padrik, M. & Hallap, M. (2008). Keel ja kõne: kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 292-300). TÜ Kirjastus.
- Palu, A. (2008). Matemaatika. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 323-332). TÜ Kirjastus.

- Pedastsaar, T. (2013). Õppevahendid. R. Mikser (Toim), *Haridusleksikon* (lk 265-269). Eesti Keele Sihtasutus.
- Peterson, T. (2008). E, Kulderknup (Toim). *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus* (lk 17-28), Riiklik Eksami ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Pilliroog, A. (2018). *Ideekalendri 17. nädal – Õuesõpe. Mis, miks ja kuidas?*
<https://kirjastusmaurus.ee/ideekalendri-17-nadal-ouesope-mis-miks-ja-kuidas/>
- Ploghoft, M. H. (1959). Do Reading Readiness Workbooks Promote Readiness? *National Council of Teachers of English*; Vol. 36, No. 6 (lk 424-426).
- Rae, V. (2018). *Mänguasjade ajalugu*. <https://shorturl.at/pruZ8>
- Raudsik, L. (2013). Õuesõpe- Loodus kui võimalus. *Eesti lasteaiaõpetajate ajakiri*.
<https://www.lasteaed.net/2013/05/28/ouesope-loodus-kui-voimalus/>
- Rebane, K. (2016). Näidis-tegevuskonspektid kunstiteoste vaatluse ja vestluste läbiviimiseks 6-7aastaste lastega [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<http://hdl.handle.net/10062/52705>
- Saarits, Ü. (2008). Eneseteeninduse ja enesekohaste oskuse areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79-89). TÜ Kirjastus.
- Seema, R. (2024). Inimlik eksitus? Digilahenduste kasutamise sagedus lastehoiu ja lasteaia tegevusnäitajana. *Õpetajate leht*. <https://opleht.ee/2024/03/inimlik-eksitus-digilahenduste-kasutamise-sagedus-lastehoiu-ja-lasteaia-tegevusnaitajana/>
- Silber, M. (2021). *The Impact of Technology on Children*.
https://www.cerritos.edu/hr/_includes/docs/August_2021_The_Impact_of_Technology_on_Children_ua.pdf
- Strebeleva, J. 2010. M. Pandis (Toim). Didaktilise mängu roll arendus- ja kasvatusprotsessis. *Laste arendamine ja õpetamine didaktiliste mängude abil; Eripedagoogi käsiraamat* (lk 7-12).
- Sullivan, A. & Bers, M. U. (2015). *Robotics in the early childhood classroom: learning outcomes from an 8-week robotics curriculum in pre-kindergarten through second grade*. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10798-015-9304-5>
- Tolksdorf, N. F., Siebert, S., Zorn, I., Horwath, I. & Rohlfing, K. J. (2020). Ethical Considerations of Applying Robots in Kindergarten Settings: Towards an Approach from a Macroperspective. *International Journal of Social Robotics*, 129-140.
- Turkle, S. (2011). *Life on the screen: identity in the age of internet*.
https://www.google.ee/books/edition/Life_on_the_Screen/auXlqr6b2ZUC?hl=en&gbpv=0

Tuuling, L. (2009). *Mäng ja lapse areng*.

<https://www.tlu.ee/opmat/rk/2009/Lehte%20Tuuling%20%20RKA6022%20M%E4ng%20ja%20lapse%20areng/7.%20teema/MANGUASI.pdf>

Lisa 1

Õppevahendite kasutamine koolieelses lasteasutuses 6-7-aastaste laste rühmas õpetaja sõnul.

Mina olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava tudeng Susann Lepik. Minu bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, milliseid õppevahendeid kasutavad lasteaiaõpetajad nende endi sõnul 6-7-aastaste laste rühmas õppekasvatustegevuste läbiviimisel, välja tuues ka õppevahendite efektiivsus ja ebaefektiivsus nende arvates.

1. Millist tüüpi rühmas Te töötate?

- Tavarühm
- Sobitusrühm
- Erirühm
- Tasandusrühm

2. Milline on Teie haridus?

- Keskharidus
- Bakalaureus
- Magister

3. Kui pikk on Teie töökogemus koolieelses lasteasutuses (aastates)?

Kirjutage vastus siia:

4. Kui vana Te olete?

Kirjutage vastus siia:

5. Milliseid õppevahendeid kasutate oma töös?

- Õppemängud
- Looduslikud õppevahendid
- Mänguasjad
- E-õppevahendid
- Raamatud
- Õppekirjandus (nt töövihikud, aabitsad)
- Muu:

6. Palun tooge näiteid erinevatest õppevahenditest, mida oma töös kasutate.

Kirjutage vastus siia:

7. Kui palju kasutate oma töös erinevaid töövihikuid ja töölehti?

- Kasutan palju (nädalas mitu korda)

- Kasutan mõni kord kuus
- Kasutan mõni kord paari kuu jooksul
- Kasutan mõnel korral aastas
- Ei kasuta üldse
- Muu:

8. Kui kasutate töölehti ja töövihikuid, siis milliseid?

Kirjutage vastus siia:

9. Kui Te ei kasuta töölehti ja töövihikuid, siis mis põhjusel?

Kirjutage vastus siia:

10. Kas loote ka ise enda töö jaoks erinevaid õppevahendeid?

- Jah, pidevalt
- Jah, aga pigem harva
- Ei
- Muu:

11. Kui vastasite eelnevalt, et loote ise õppevahendeid, siis milliseid? Kui tihti kasutate igapäevatoos enda loodud õppevahendeid?

Kirjutage vastus siia:

12. Milliseid õppevahendeid eelistate? Miks?

Kirjutage vastus siia:

13. Milliseid õppevahendeid peate koolieelikutega kasutamisel kõige efektiivsemaks?

	Väga efektiivne	Efektiivne	Nii ja naa	Mitte eriti efektiivne	Pole üldse efektiivne
Õppemängud					
Looduslikud õppevahendid					
Mänguasjad					
E-õppevahendid					
Raamatud					
Õppekirjandus					

14. Milliseid õppevahendeid kasutate kõige vähem? Miks?

Kirjutage vastus siia:

15. Kui saaksite midagi muuta õppevahendite kasutamise juures 6-7. aastaste rühmas, siis mida?

Kirjutage oma vastus siia:

16. Kas soovite ise midagi lisada?

Kirjutage vastus siia:

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Susann Lepik

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Õppevahendite kasutamine koolieelses lasteasutuses 6-7-aastaste laste rühmas õpetajate sõnul“, mille juhendaja on Heily Leola, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Susann Lepik

14.05.2024